

Inbreng wetsvoorstel

Begrotingsstaten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor 2023

Werknemers zijn ons kostbaarste kapitaal en onmisbaar voor een toekomstbestendige sector. In 2025 staat de glastuinbouw bekend als goede en aantrekkelijke werkgever die samen met werknemers een belangrijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van de groene omgeving en de duurzame voedselketen. Een groot deel van onze werknemers is afkomstig uit het buitenland. Deze internationale werknemers zorgen er immers voor dat we onze economische potentie ten volle kunnen benutten. We besteden daarom veel aandacht aan goed werkgeverschap en huisvesting, en werken met gespecialiseerde uitzendbureaus die de internationale werknemers volgens de Nederlandse cao Glastuinbouw betalen. Daarnaast steken we veel tijd en geld in het bereiken en opleiden van nieuwe medewerkers en in het bieden van goede arbeidsvoorwaarden en doorgroeimogelijkheden. Met als doel om steeds meer jonge talenten de weg te laten vinden naar onze kassen.

Arbeidstekort brengt oogsten in gevaar

Glastuinbouw Nederland maakt zich grote zorgen over de beschikbaarheid van voldoende personeel voor komend oogstseizoen. Werkgevers zijn dringend op zoek naar personeel en velen verwachten komend seizoen tekorten aan teelt- en oogstmedewerkers. Daarmee komt de oogst van Nederlandse groenten, fruit, bloemen en planten in gevaar. Veel werkgevers nemen al maatregelen, maar Glastuinbouw Nederland wil dat werkgevers ook de mogelijkheid krijgen om seizoenarbeiders van buiten de EU in te kunnen zetten.

- ➔ Slechts 8 procent van de mensen met een bijstandsuitkering werkt. Om hen tot arbeidsparticipatie te stimuleren, moet werken lonen. Het verruimen van de bijverdiengrenzen is daarvoor een goede eerste stap. Maar ook veel meer inzet van gemeenten gericht op activering van uitkering naar werk is nodig. Welke activerende maatregelen kan de minister van SZW in samenspraak met gemeenten en sociale partners ontwikkelen om 'mensen aan de kant' weer aan het werk te helpen?

Met de energiecrisis zal dit jaar de winterdip in het land- en tuinbouwwerk dieper zijn en de vraag naar medewerkers in het voorjaar sterk stijgen, vermoedelijk harder dan afgelopen jaar. De huidige energiecrisis zorgt daarmee niet voor arbeidsproblemen in 2022 maar zal doorwerken tot in 2023. Het wordt een uitdaging om deze werknemers te verleiden in het voorjaar weer naar de glastuinbouw terug te keren. De verwachting is echter dat zelfs concurrerende arbeidsvoorwaarden dit probleem niet lenigt.

- ➔ Ondernemers maken zich zeer grote zorgen over de beschikbaarheid van voldoende werknemers in het voorjaar vanwege de energiecrisis. Aanvragen voor werktijdverkorting om werknemers aan de sector gebonden te houden, worden consequent afgewezen. Is de minister van SZW bereid de regeling coulanchehalve breder toeganke-lijk te maken, zodat ook de tuinbouw hier aanspraak op kan maken?

Door de oorlog in Oekraïne vangen wij als land veel vluchtelingen op. Omdat zij onder de richtlijn vallen, is het hen toegestaan hier te werken. De ervaringen hiermee zijn positief. In de tuinbouw dragen zij op dit moment in belangrijke mate bij aan het lenigen van de arbeidsmarktkrapte. Tegelijkertijd is er een enorme instroom van vluchtelingen uit andere delen van de wereld. Zij hebben echter geen toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Terwijl werken en deelnemen aan de samenleving hun latere integratie alleen maar kan vergroten.

- Is de minister van SZW bereid te kijken naar mogelijkheden om ook andere groepen vluchtelingen (tijdelijk) toegang te geven tot de arbeidsmarkt?
- Welke mogelijkheden zijn er voor permanent verblijf voor Oekraïners nadat de Tijdelijke richtlijn is afgelopen? Is de minister in staat om voor Oekraïense werknemers een permanente regeling te maken die voorziet in toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt?
- Glastuinbouw Nederland wil graag samen met de sector aan arbeidsarrangementen werken. Een compleet pakket aan betaling, gezond en veilig werken, ontwikkeling van de werknemer en huisvesting. Zou de minister van SZW met de sector een arbeidsmarktarrangement willen verkennen en nader uitwerken?

Verhoging wettelijk minimumloon

De verhoging van het wettelijk minimumloon is een politieke keuze, maar komt op het bordje van de werkgevers. Zeker in een sector als de glastuinbouw die wordt gekenmerkt door lagere lonen is dit voor ondernemers een sterk kostenverhogende maatregel. Juist in combinatie met de huidige energiecrisis stijgen de kosten voor ondernemers aanzienlijk, maar die kosten kunnen niet worden doorberekend in het eindproduct. De prijs voor ons voedsel en onze bloemen en planten worden immers op de Europese of wereldmarkt gemaakt. Daarmee komen telers alleen nog verder in de financiële problemen.

- Voor een vitale glastuinbouw zullen de kosten van deze verplichte loonsverhoging moeten worden doorerekend in de keten. Alle consumenten zullen dat in hun portemonnee voelen. Wat is de inzet van de minister van SZW om de belasting- en premiedruk te verlagen, zodat werknemers netto meer overhouden aan hun loon en de extra lasten voor werkgevers worden beperkt?

Voldoende en goede huisvesting

Een belangrijk aspect om als sector aantrekkelijk te blijven, is borging van voldoende, kwalitatieve en veilige, tijdelijke huisvesting voor seizoensarbeid. Werkgevers in de tuinbouw willen zorgen voor goede huisvesting. Goede en veilige huisvesting voor een eerlijke huur voor tijdelijke arbeidskrachten, is daar een belangrijk onderdeel van. Ook in de aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten wordt gewezen op het belang van goede huisvesting.

- Werkgevers in de tuinbouw kunnen bijdragen aan het landelijk woningtekort door zelf (tijdelijke) huisvesting op eigen erf toe te staan. Wat is de inzet van de minister van SZW, samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, om te zorgen voor voldoende en goede huisvesting voor internationale werknemers binnen de glastuinbouw?

Een leven lang ontwikkelen als werknemers

Of het nu gaat om tijdelijke werknemers van buiten Nederland of vaste werknemers: investeren in mensen is en blijft belangrijk. Binnen de tuinbouw is hiervoor een eigen O&O-fonds. In de praktijk maakt echter een beperkt aantal werknemers gebruik van deze regeling. Hetzelfde geldt voor voorzieningen vanuit de overheid, zoals het STAP-budget en een Leven Lang Ontwikkelingen. De beschikbare middelen komen vooral terecht bij hoger opgeleiden. Lager opgeleiden zijn minder vaak bekend met deze budgetten en vinden lastig toegang tot deze fondsen.

- Hoe kan volgens de minister van SZW worden gerealiseerd dat alle werknemers, ongeacht opleidingsniveau, laagdrempelig aanspraak kunnen maken op het STAP-budget? Zijn er volgens de minister mogelijkheden om de aandacht voor een leven lang leren via campagnes in samenwerking met O&O-fondsen te vergroten?